

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र

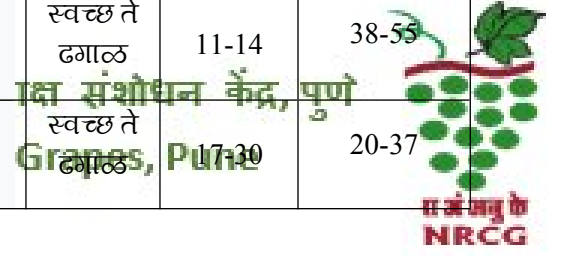
या आठवड्यातील हवामान अंदाज

गुरुवार (27/11/2025) – बुधवार (03/12/2025)

स्थान	तापमान (°C)		पावसाची शक्यता	ढगांचे आच्छादन	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास) किमान-कमाल	सापेक्ष आर्द्रता %
	किमान	कमाल				
नाशिक	13-15	25-26	नाशिक, ओझर, कळवण, पिंपळगाव बसवंत, दिंडोरी, पालखेड, लोणी, वणी-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	6-13	35-43
पुणे	12-16	28-29	पुणे, फुरसुंगी, लोणी काळभोर, उरुळी कांचन, पाटस, यवत, नारायणगाव, बारामती, हंदापूर-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	6-13	30-39
सोलापूर	13-17	28-30	सोलापूर, तुळजापूर, औसा, वैराग, बाशी, पंढरपूर, नान्नज, लातूर-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	20-30	26-37
सांगली	11-17	28-30	सांगली, मिरज, वाळवा, पलूस, कवठा, पळशी, खानापूर विटा, शेटफळ, शिरगुप्पी- गुरु- बुध- पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-21	22-34
विजयपुरा	11-17	27-29	चडचन, तिकोटा, तेलसांग, विजयपुरा- गुरु- बुध- पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	14-30	20-39
हैदराबाद	15-17	25-29	हैदराबाद, मेडचल, झहीराबाद- गुरु- बुध- पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-16	35-45
सातारा	9-14	27-29	सातारा, खटाव, फलटण -गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	8-15	31-41
अहमदनगर	12-16	26-28	संगमनेर, राहाता, कोपरगाव, अकोले, अहमदनगर, श्रीगोंदा, कर्जत,	स्वच्छ ते ढगाळ	13-22	30-42

			जामखेड - गुरु-बुध-पाऊस नाही.			
जालना	13-16	26-27	जालना, अंबड, घनसावंगी, जाफ्राबाद, मंठा-गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	7-15	29-46
बुलडाणा	11-17	22-24	दि. राजा, बुलडाणा, चिखली, सिंदखेड- गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	12-18	36-54
कोल्हापूर	13-17	26-28	कागल, करवीर, गगन-बावडा-गुरु- बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	8-13	27-50
बेंगळूरु ग्रामीण	14-17	20-28	अनेकल, दोड्डाबल्लापूर, बेंगळूरु - पूर्व, बेंगळूरु-उत्तर, बेंगळूरु - शनि, रवि - मुसळधार पाऊस, गुरु, शुक्र - सोम, मंगळ, बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-20	46-79
बेलागावी	12-15	24-25	बेळगावी, गोकाक, अथनी, चिकोडी - गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	8-24	26-47
बिंदर	13-16	23-25	बिंदर, हुमनाबाद, बसवकल्याण -गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-14	38-55
बागलकोट	13-17	28-29	बागलकोट, जमखंडी, हुंगुंड, मुधोळ- गुरु-बुध-पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-30	20-37

टीप: वरील हवामान माहिती खालील संकेतस्थळांवर दिलेल्या हवामान अंदाजाचा सारांश आहे

https://www.wunderground.com/?cm_ven=cgi

<https://imdagrimet.gov.in/weatherdata/BlockWindow.php>

<https://www.timeanddate.com/weather/india>

भाकृअनुप-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र अचूकतेचा दावा करत नाही.

II. पाणी व्यवस्थापन

अपेक्षित पॅन बाष्पीभवन: 3.5 - 5.0 मिमी

शिफारस केलेले सिंचन प्रमाण:

1. जर माती वाप्सा (क्षेत्र क्षमता) स्थितीत असेल तर द्राक्षबागेला पाणी देऊ नये.
2. अंकुर वाढीच्या अवस्थेत (फळ छाटणीचा हंगाम), ठिबकद्वारे @ 5950 - 8500 लि./एकर/दिवसाने सर्व द्राक्ष उगवणाऱ्या प्रदेशांना पाणी द्यावे. आवश्यकतेपेक्षा जास्त जोम असल्यास, सिंचन पाणी वापर

अध्याने कमी करून पर्यंत 3000-4000 लि./एकर करा आणि नत्र वापरणे थांबवा. तरीही वाढ जास्त असल्यास वाढ आठवड्यात येईपर्यंत पाणी देणे थांबवावे व नंतर सिंचन सुरु करावे.

3. फुलोऱ्यापासून फळधारणेपर्यंत, 2000-2500 लि./एकर/दिवसापर्यंत ठिबकद्वारे पाणी द्यावे. जोम नियंत्रित करणे आवश्यक आहे.
4. बंधारे ओले ठेवण्यासाठी मल्टिचंगचा सराव करा. यामुळे बांधाच्या पृष्ठभागावरील ओलाव्याचे बाष्पीभवन झाल्यामुळे रुट झोनमध्ये तयार होणारी क्षारता कमी होईल.
5. बेरीच्या विकासाच्या अवस्थेत, ठिबकद्वारे @ 5950 - 8500 लि./एकर/दिवस सर्व द्राक्षे पिकवणाऱ्या प्रदेशांसाठी सिंचन करा.

माती आणि पोषक व्यवस्थापन ;

काढी ची वाढ अवस्था

1. सेंद्रिय खतांचा वापर केल्यास, C:N प्रमाण तपासा. नायट्रोजन सोडण्याचे प्रमाण कमी करा, त्यामुळे वाढ वाढण्याची शक्यता आहे. वेलीच्या वाढीवर आधारित नायट्रोजन वापरावर नियंत्रण ठेवा.
2. माती परीक्षण मूल्याच्या आधारे, अंकुर वाढीच्या अवस्थेत या आठवड्यात युरिया @ 15 किलो / एकर दोन विभागांमध्ये वापरा. जर माती चुनखडीयुक्त असेल तर या आठवड्यात युरियाऐवजी अमोनियम सल्फेट @ 30 किलो/एकर तीन स्प्लिटमध्ये टाका. पिकाच्या जोमावर अवलंबून नत्र वापराचे नियमन करा.
3. सॉडिसिटीची समस्या असल्यास, या आठवड्यात 10 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश प्रति एकर 2 स्प्लिटमध्ये टाका.
4. जोपर्यंत पाने पूर्णपणे विकसित होत नाहीत तोपर्यंत कोणत्याही पर्णसंभारासाठी पोषक तत्वांचा वापर करू नका. त्यामुळे फवारणीचा अपव्यय होईल.
5. पानांच्या सहाय्याने लावावयाच्या पोषक घटकांचे प्रमाण, छतच्या आकारावर अवलंबून असते.
6. जर पीक 5 पाने ते बहर येण्यापूर्वीच्या अवस्थेत असेल, तर माती परीक्षण मूल्यावर आधारित झिंक सल्फेट आणि फेरस सल्फेट प्रत्येकी 15 किलो / एकर वापरा. बोरॉनचा वापर जर माती परीक्षण मूल्य कमी असल्याचे दर्शवित असेल आणि सिंचनाच्या पाण्यात बोरॉन नसेल तरच केला पाहिजे. जर फाउंडेशन पेनिंग सीझनमध्ये, पेटीओल चाचणीने बोरॉनची कमतरता असल्याचे सांगितले तर माती परीक्षण मूल्यानुसार @ 1.5 किलो ते 5 किलो बोरॉन वापरा. एका वेळी एक किलो बोरॉन टाका.

ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

7. माती चुनखडीयुक्त असल्यास, सल्फेट ऑफ पोटॅश आणि मॅग्नेशियम सल्फेट @ 2-3g/L ची फवारणी पानांच्या वयानुसार फुलण्याच्या पूर्व अवस्थेत करा.

8. पीक 5 पाने ते बहरण्यापूर्वीच्या अवस्थेत असल्यास 10 किलो मॅग्नेशियम सल्फेट प्रति एकर द्यावे.

फ्लॉवरिंग ते सेटिंग स्टेज:

1. कूज (फुलणे नेक्रोसिस) च्या समस्या टाळण्यासाठी फुले येण्याच्या अवस्थेपर्यंत नत्रावर आधारित कोणतेही खत घालू नका.

2. या आठवड्यात 3-4 किलो फॉस्फोरिक ऍसिड दोन ते तीन भागांमध्ये टाका. लक्षात ठेवा की सिंचनाच्या पाण्याचा pH 6.0 च्या जवळ असावा किंवा SSP @ 125kg/acre बेसल ऍप्लिकेशन म्हणून वापरा. फॉस्फोरसचे निर्धारण कमी करण्यासाठी अर्ज करण्यापूर्वी एसएसपी शेणखत/कंपोस्टमध्ये मिसळावे.

3. पेटीओल न्यूट्रिएंट टेस्टिंग: 70% कंपफॉल स्टेजवर, पेटीओलचे नमुने पोषण विश्लेषणासाठी घेतले पाहिजेत. नमुन्यासाठी घडासमोरील पान काढून टाकावे.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
बेरी विकास अवस्था:
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

1. बेरी सेट केल्यानंतर, सुरुवातीला फॉस्फोरिक ऍसिड वापरा @ 2 kg आणि त्यानंतर 5 kg 12-61-0/एकर

2. बेरीचा आकार 2-4 मिमी असल्यास, कॅल्शियम @ 2 ग्रॅम कॅल्शियम क्लोराईड / कॅल्शियम नायट्रेट प्रति लिटर फवारणी करा. चांगल्या शोषणासाठी GA ऍप्लिकेशन (शक्यतो पुढच्या दिवशी) लगेच फवारणी करा.

3. जर बेरीचा आकार 5-8 मिमी असेल तर कॅल्शियम @ 2 ग्रॅम कॅल्शियम क्लोराईड / कॅल्शियम नायट्रेट प्रति लिटर फवारणी करा. चांगल्या शोषणासाठी GA ऍप्लिकेशन (शक्यतो पुढच्या दिवशी) लगेच फवारणी करा.

4. 6-8 मिमी बेरीच्या आकारानंतर, अमोनियम सल्फेट @ 25kg/एकरच्या रूपात 4 स्प्लिटमध्ये चुनखडीयुक्त जमिनीत आणि युरिया @ 15 kg/एकर इतर मातीत 3 स्प्लिटमध्ये नायट्रोजनचा वापर सुरू करा. पुढील दोन आठवडे 3-4 स्प्लिटमध्ये सल्फेट ऑफ पोटॅश किंवा 0-0-50 @ 25 किलो / एकरसह याचा पाठपुरावा करा.

5. माती चुनखडीयुक्त असल्यास, सल्फेट ऑफ पोटॅश आणि मॅग्नेशियम सल्फेट @ 4-5g/L ची फवारणी 6-8 मिमी बेरीच्या आकारानंतर करा.

III. कॅनोपी व्यवस्थापन

द्राक्षबागेतील सध्याच्या वाढीच्या अवस्थेनुसार आणि हवामानाच्या परिस्थितीनुसार खालील अवस्थेतील करावयाच्या उपाययोजना.

१) रोग कमी करण्यासतही कॅनोपी व्यवस्थापन:

सध्याचे हवामान डाउनी मिल्ड्यू रोग साठी अनुकूल आहे. लवकर छाटलेल्या बागांमध्ये डाउनी मिल्ड्यूची मोठी तीव्रता दिसून आली आहे. त्यामुळे घड दिसण्याच्या व फुटी वाढीच्या सुरुवातीपासूनच कॅनोपी व्यवस्थापन करणे आवश्यक आहे:

- निरुपयोगी (फळ न येणाऱ्या) फुट्या काढून टाका.
- रोग वाढत असल्यास खालची ३-४ पाने काढा.
- घडांवर व नवीन पानांवर रोग दिसल्यास संक्रमित घडे व त्याच फुटीसह पूर्ण काढून टाका.

२) प्री-ब्लूम अवस्थेतील बागांसाठी (दर्जेदार लांब घड मिळवण्यासाठी):

निर्यातीसाठी लांब व पसरट घड (रॅकिसची लांबी व दोन खोडांतील अंतर वाढलेले) मिळवायचे असल्यास GA_3 फवारणी फक्त प्री-ब्लूम अवस्थेत करावी.

उशिरा छाटलेल्या बागांसाठी GA_3 चे वेळापत्रक:

- पहिली फवारणी: पोपटी हिरवा घड दिसताच GA_3 @ १० पीपीएम (फळछाटणीनंतर साधारण १०-१२ दिवसांनी)
- दुसरी फवारणी: पहिल्या फवारणीनंतर ५-६ दिवसांनी GA_3 @ १५ पीपीएम

GA_3 ची परिणामकारकता वाढवण्यासाठी महत्वाच्या बाबी:

- फवारणीच्या पाण्याचा pH: ६.५ ते ७.०
- तयार GA_3 द्रावणाचा pH: ५.५ ते ६.० → सिट्रिक ऍसिड @ ०.५ ग्रॅम/लिटर किंवा युरिया फॉस्फेट @ १.० ग्रॅम/लिटर वापरून pH कमी करा
- बागेतील सापेक्ष आर्द्रता ६० टक्क्यांपेक्षा जास्त असतानाच फवारणी करा → संध्याकाळी फवारणी करणे अधिक फायदेशीर
- GA_3 फवारणीपूर्वी झिंक + बोरॉन यांची एक फवारणी करा, यामुळे GA_3 ची कार्यक्षमता वाढते

३) प्री-ब्लूम ते फुलोऱ्याच्या अवस्थेतील बागांसाठी:

- GA_3 फवारणी फक्त स्वच्छ व ढग नसलेल्या हवामानात करावी, यामुळे उत्तम परिणाम मिळतो.
- चांगल्या हवेशीरपणासाठी व बुरशीनाशकाची योग्य झाकणी मिळण्यासाठी खालची २ ते ३ पाने काढावीत.

भारतीय कृषि संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

पांढऱ्या बिनबियाण्या जातींसाठी (थॉम्पसन सीडलेस व तास-ए-गणेश):

- पूर्ण फुलोऱ्याच्या वेळी (full bloom) GA₃ @ २५ पीपीएम फवारणी केल्यास दाण्यांची मळ (थिनिंग) चांगली होते कारण GA₃ येथे परागनाशक (pollinicide) म्हणून काम करते.

लांबट घडांच्या जातींसाठी (सोनाका, माणिक चमन, सुपर सोनाका, सारीता सीडलेस, कृष्णा सीडलेस, SSN इत्यादी): या जातींसाठी GA₃ चे वेळापत्रक वेगळे आहे:

अ) प्री-ब्लूम अवस्था: GA₃ @ १० पीपीएम

ब) प्री-ब्लूम अवस्था (५-६ दिवसांनी): GA₃ @ १५ पीपीएम

क) २५% फुलोरा: GA₃ @ १० पीपीएम

ड) ५०% फुलोरा: GA₃ @ १० पीपीएम

य) ६०-८०% फुलोरा: GA₃ @ १० पीपीएम

र) ९०-१००% फुलोरा: GA₃ @ ६० पीपीएम

ग) दाणे बसल्यानंतर (berry set नंतर): GA₃ @ ४०-५० पीपीएम + IAA @ १० पीपीएम

४) दाणे बसणे ते ८ मिमी दाण्याच्या आकारापर्यंतच्या बागांसाठी:

- ज्या बागेत दाणे बसून झाले आहेत तेथे घड मळ व दाणे मळ यांना अत्यंत महत्त्व द्यावे.
- घड ठेवण्याची संख्या उद्देशानुसार (मनुका, स्थानिक बाजार, निर्यात) ठरवावी.
- घडातील दाण्यांची संख्या ही घडाचा प्रकार, जात इत्यादीनुसार ठरवावी.
- जातीवर आधारित मणीची धारणा खालीलप्रमाणे आहे.

जाती	याचिसची/घडाची संख्या		मणी /घडाची ची संख्या	
	स्थानिक	निर्यात	स्थानिक	निर्यात
थॉम्पसन सीडलेस	१२-१४	१०-१२	१३०-१४०	१००-१२०
तास-ए-गणेश	१२-१४	१०-१२	१३०-१४०	१००-१२०
सोनाका	१४-१६	१०-१२	१४०-१५०	१३०-१४०
माणिक चमन	१४-१६	१०-१२	१४०-१५०	१३०-१४०
सरीता सीडलेस	१४-१६	१०-१२	१४०-१५०	१३०-१४०
रेड ब्लोब	१०-१२	८-१०	८०-९०	७०-७५
नानासाहेब परपल सीडलेस	१०-१२	८-१०	८०-९०	७५-८०

क्रिमसंन सीडलेस	१०-१२	१०-१२	१२०-१३०	१००-१२०
-----------------	-------	-------	---------	---------

IV. रोग व्यवस्थापन

खरड छटणी नंतरचे दिवस	रोगांचा धोका			
	केवडा	भुरी	बुरशीजन्यकरपा	इतर
66	जास्त	मध्यम	कमी	जिवाणू करपा- जास्तीत जास्त. तांबेरा – कमी

सुरुवातीच्या फुलोरा अवस्थेत केवडा नियंत्रणासाठी अमिसलब्रोम @ ०.३७५ मिली/लीटर किंवा सायझोफामिड ०.२ मिली/लीटर फवारणी करावी. केवडा नियंत्रणासाठी इप्रोव्हेलीकार्ब

+प्रोपिनेब/मॅडीप्रोपामिड/डायमेटोमॉर्फ किंवा फ्लुओपिकोलाइड+फोसेटिल अल सारखी सीएए बुरशीनाशके देखील द्यावी, विशेषतः वरच्या कावळ्या पानांमध्ये जिथे रोगाचा प्रादुर्भाव जास्त आहे. नवीन मालूकल्स ऑक्सिथोओपिप्रोमिन्+अमिसलब्रोम @ ३-१२.५ मिली/एकर देखील वागवून प्ररिणाम देतील.

कॉसुगामासिन+कॉपर ऑक्सिक्लोराइड @ ०.७५ ग्रॅम/लिटर देखील जिवाणू करपा नियंत्रण ठेवेल. तापमान हळूहळू कमी होत असताना, भुरीचा प्रादुर्भाव दिसून येईल अशावेळी सल्फर @ २-२.५ ग्रॅम/लीटर वापरावे. जर रोग आधीच दिसून येत असेल तर हेक्साकोनाझोल किंवा डायफेनोकोनाझोलची फवारणी केली जाऊ शकते. मेट्राफेनोन किंवा पॉलीऑक्सिन डी झिंक सॉल्ट किंवा सायफ्लुफेनामिड देखील भुरी नियंत्रणासाठी उपयोगी आहेत. जैवनियंत्रण घटकांचा नियमित वापर सुरू ठेवावा.

V. कीड आणि त्याचे व्यवस्थापन

फळांची छटणी वाढीची अवस्था: सुप्त कळी ते अंकुर येणे

वाढीचा टप्पा: पूर्व फुलोरा ते फळधारणे पर्यंतची अवस्था

- मिलीबग आणि स्टेम बोररचा प्रादुर्भाव ओळखण्यासाठी द्राक्षबागांची नियमित तपासणी करा.
- मिलीबग व्यवस्थापनासाठी, संक्रमित वेली टॅग करा व मुख्य खोड आणि ओलांडयावरील सैल साल काढून टाका. त्यानंतर मिलीबगने बाधित वेलीवर स्पॉट ट्रीटमेंट करा — बुप्रोफेझिन 25 SC @ 1.25

मि.ली. प्रति लिटर पाणी (प्रति वेल 1.5-2.0 लिटर पाणी). मिलीबम नियंत्रणासाठी क्लोरपायरीफॉस, डायक्लोर्वॉस, मेथोमिल, प्रोफेनोफॉस इत्यादी बहू प्रभावी असलेले कीटकनाशक फवारू नयेत. वाढती आर्द्रता मित्र किटक वाढण्यास अनुकूल ठरते, ज्यामुळे ते हळूहळू मिलीबगचा नाश करतात. रासायनिक फवारणीची आवश्यकता असल्यास, प्लॉट वॉश साठी बुप्रोफेझिन 25 SC @ 1.25 मि.ली. प्रति लिटर पाणी याला प्राधान्य द्या.

- स्टेम बोरर नियंत्रणासाठी, खोडा भोवती भुसा दिसायला सुरुवात झाल्यानंतर सुरुवातीच्या अवस्थेतच अळ्या खोडामधून बाहेर काढा.
- स्टेम बोररच्या नव्या प्रजातींच्या (लाल रंगाच्या अळ्या) घटना सांगली, सोलापूर, नाशिक, पुणे, बिजापूर या द्राक्ष पट्ट्यात सालाखाली दिसू शकतात. सैल साल काढून टाका आणि विशेषतः मुख्य खोड व ओलांडयावर मेटारायझियम या किटकनाशी बुरशीद्वारे चांगला प्लॉट वॉश द्या.

भारतीय कृषि संशोधन परिषद
ICAR-National Bureau of Plant Quarantine

पुणे केंद्र, पुणे
, Pune

